

Til tross for at pølsa har fått stadig lavere matstatus, spiser vi i gjennomsnitt tre pølser hver på 17. mai.

Foto: Caroline Teinum Gilje

Folkelig farse

Vi spiser 16 millioner pølser på 17. mai. Hvorfor er denne retten så sterkt knyttet opp mot nasjonaldagen vår?

Caroline Teinum Gilje
carolinetei@vl.no 22 310 418

Ifølge Runar Døving, professor i sosialantropologi, finnes det først og fremst fire anledninger hvor det er sosialt akseptabelt å spise wienerpølser: på 17. mai, i barnebursdager, på tur, og på fylla.

Ellers er pølsa ut. Og det verste du kan gjøre er å innta den på bensinstasjonen. Og enda verre: Dersom den blir et substitutt for mors hjemmelagde middag.

– Pølsa er underlagt strenge sosiale regler. Utover bestemte anledninger er den et uttrykk for folkelig og feil smak, sier professoren, som forsket på pølsepsing under arbeidet med boken «Rype og lettøl» i 2002.

Ifølge ham er stereotypen på en pølsepsiser slik: En overvektig singel mann med et hjem som forfaller og en skjorteknapp som sprekker over en stor mage. Pølsa, og da særlig wienerpølsa, er intet mindre enn symbolet på forfall.

For hvorhen du går i li og fjell råder et sunnheitsregime her til lands. I spissen står wienerpølsas argeste motstandere: Ernæringsfysiologene.

– Pølser er greit av og til, men som produkt er det ikke bra. Den inneholder rester etter slakt, såkalt avskjær, mikset sammen til farse. I tillegg inneholder den smaks-

«Det er en plikt for foreldre å stille opp med vaffelrøre, pølser og lompe»

Runar Døving, professor

forsterkere. Det er et tegn på at råvarene ikke er gode nok, forteller Margit Vea, faglærer i ernæring, forfatter og skribent for nettsiden dinmat.no.

Magrere varianter. Med seg i pølseprotesten har hun nesten halvparten av de spurte i en studie ved Statens institutt for forbruks forskning (SIFO). 47 prosent svarer at de er skep-

tiske til å spise for mye pølser. Likevel setter nordmenn til livs 46.000 tonn stappede tarmar i året, det vil si 115 pølser per innbygger i snitt, ifølge en undersøkelse gjort av Mills i fjor.

Men alle tyr nok ikke til den feitesten varianten, ifølge SIFO-forsker Annechen Bahr Bugge. Nylig gjennomførte SIFO en undersøkelse om nordmenns matvaner i farten. Den viste at nordmenn i løpet av 2000-tallet har blitt stadig mer bevisst på fett i kosthold.

– Den største motivasjonen er å oppnå god helse og unngå overvekt. Det kommer blant annet til uttrykk i at man stadig oftere erstatter de hellefete variantene med magrere varianter, samt kalkun- eller kyllingpølser. Men når det kommer til 17. mai og julfaten, snus hverdagens logikk på hodet. Da er alt lov, sier hun.

Pølse i vaffel. Nasjonaldagen spiser vi også mest. 16 millioner pølser totalt, det vil si i gjennomsnitt tre på hver av

oss. Men da er det altså akseptabelt, ja, nærmest påbudt å fylle opp magen med denne matretten, ifølge Runar Døving.

– Det er minst like strengt som å ikke spise det i hverdagen.

Til og med Kongen tar seg ei grillpølse på nasjonaldagen, og visker dermed ut klaseskilene. Også i skolen, som er den mest offentlige institusjon av alle, serveres denne klart definerte usunne retten med største selvfølgelighet.

– Det er en plikt for foreldre å stille opp med vaffelrøre, pølser og lompe. 17. mai er sånn sett en ganske undertrykkende dag. Du kan ikke takke nei til festen. Foreldre er rett og slett i pølsas vold, sier Døving.

Belønningsmat. For 17. mai er definert som barnas dag. Pølser har blitt barnas mat. Når pølser i tillegg blir brukt som belønningsmat, gjør det dem egnet til nasjonaldagsfest. Nettopp pølsas innhold,

farsen, er årsaken til at vi har dedikert retten til de små, mener Døving.

– Jo mer vi gjemmer kjøttet, jo mer tilpasses det barn. I den andre enden finner vi smalahove som vi absolutt ikke serverer dem. I bunn ligger et ønske om å skåne barna fra alt som er vondt. Men det er en åpenbar feighet som ligger i denne barnekultusen. Vi tar dem med på besøksgårder på landet og viser dem dyrene. Men vi viser dem ikke slakteriet som lager pølser, forteller Døving.

Kanskje av samme årsak som Otto von Bismarck påpeker: «Den som vet hvordan lover og pølser blir laget, får aldri mer en rolig natts søvn».

Eksklusivt. Fra 2000-tallet har pølser fått en stadig lavere matkulturell status, ifølge Annechen Bugge ved SIFO. Men historisk sett har pølsa hatt en stor stjerne. I bondesamfunnet ble denne retten kun servert til høytid og fest. Måten vi spiser pølser på 17. mai må

Verdensmester i pølsepsing

68 pølser på 10 minutter. Slår du den? Joey Chestnut fra California slo alle rekorder da han satte til livs 68 pølser under den årlige pølsepsiskonkurransen i New York i fjor, melder VG. Det er tredje gang på rad den pølseelskende amerikaneren fra California vinner konkurransen, som arrangeres hvert år på USAs nasjonaldag 4. juli. Pølsekonnkurransen ble arrangerte første gang 4. juli 1916 – da var det nok å spise 16 pølser for å vinne.

Vårt Land

Meningsløst på Facebook

Er du ikke på Facebook ennå? Ta det med ro, det har ingen hast.

Facebook er meningsløshetenes mekka. Et sted for formålsløs kludring av innfall og uvesentligheter. Og fullt av venner du ikke vet hvem er.

Joda, jeg er på Facebook. Eller Face som det heter blant folk som må spare tid. Eller Fjes for dem som liker fornorsking. Profilen min ble laget av datter Thea, som synes at vi to kan ha kontakt der siden hun er i Edinburgh, og det er jo hyggelig og nyttig. Men resten?

Nå har jeg 425 venner på Face. Jeg sier ja til alle som vil bli venn, enten jeg kjenner dem eller ikke. Ingen grunn til å avslå et vennskap, tenker jeg. Sikkert ispedd en redsel for å virke overlegen. Dessuten kan jo «vennskap» kanskje føre til at en eller flere blir Stabæk-supporter, og det er vel verdt litt møy.

Men hva foregår på Facebook? Hvilke diskusjoner utspiller seg, hvilke folkebevegelser skapes, hvordan utøves makten og hvilke geniale grep fører til enorme salgs- og markedsførings-suksesser?

Når man ser omtalene av Facebook, får man inntrykk av at den som ikke brukes Facebook i profesjonelt øyemed er en sinke og går glipp av eventyrlige muligheter. At det virale sprer seg med rekordfart. At du kan glemme aviser, TV-programmer og bøker, siden det er på Facebook du når ut og trendene skapes.

Bullshit. På Facebook skjer det absolutt ingen ting, bortsett fra at folk som har for lite å gjøre, meddeler seg i tide og utide til folk de stort sett ikke kjenner, om ting som er fullstendig uten interesse for noen.

Her er noen høydepunkter fra min Facebookside kl 13.50 den 10. mai 2010.

Kanskje ikke så rart, påpeker hun. – I den ene hånda har du pølsa, men den andre går du potetløp. Du kan gå og spise samtidig, du trenger ikke sette deg, den er rask å innta, og med lompe rundt får du ikke ketsjup og sennep på bunaden. Som matemne er pølsa er selve symbolet på 17. mai.

Kanskje ikke så rart, påpeker hun.

– I den ene hånda har du pølsa, men den andre går du potetløp. Du kan gå og spise samtidig, du trenger ikke sette deg, den er rask å innta, og med lompe rundt får du ikke ketsjup og sennep på bunaden. Som matemne er pølsa er selve symbolet på 17. mai.

Rønnaug (som jeg ikke aner hvem er) har sjekket ett eller annet nettsted og funnet ut at hun i løpet av året skal få kjæreste. Meldingen er illustrert med røde hjerter.

Gunnar (også ukjent for meg) skal på foreldremøte med korpset.

Jo Inge (hvem er det?) skal ut å klippe plenen.

Erik har FRIIIII!!! (tenk det, og endatil på en søndag).

Geir skal ta av piggedekene.

Morten har felt et tre som falt inn i naboens hage. Eli har sjekket på værmeldingen for 17. mai. Karianne ser på TV. Og hele familien til Heidi sov til kl ni i går morges.

Jovisst, det er på Facebook virkeligheten revolusjoneres. Det er her fantastiske grupper av mennesker finner sammen med kraft til å forandre verden.

Bare én ting er enda mer forbløffende enn hva folk har behov for å fortelle omverdenen, og det er hva omverdenen har behov for å kommentere. For hver eneste meningsløse melding på Facebook, ledsages av et haleheng av såkalte COMMENTS eller av folk som LIKES THIS. 5 mennesker har kommentert det faktum at Eli har sett på værmeldingen. 12 people likes at Morten har felt ett tre. Åtte personer har skrevet tilbake til Elin som kan fortelle at det har snodd på Løten.

Folk har for lite å gjøre. Hvorfor leser de ikke en bok i stedet? Går en tur? Eller klipper en busk -

helst uten å fortelle resten av verden at de har gjort det? Hva har skjedd med folk når de kan bruke en søndag på å kommentere at en person de ikke kjenner skal klippe plenen?

Vår kollektive intelligens kommer til å ta et svaletup hvis dette fortsetter. Brutto nasjonalproduktet vil gå ned. Respekten for folkesjela vil havarere. Det er verre enn minneboka jentene hadde i 4. klasse på folkeskolen. «Tre ord på hue, hilsen Onkel Skru» med barnslige bokstaver var storslagen kommunikasjon sammenlignet med Facebook-prosaen voksne mennesker lirer av seg i dag.

Og heller ikke som markedsføringskanal er Facebook til å miste pusten av. På min side står det én annonse, om at jeg kan kjøpe en Original One Piece Jump In, som så vidt jeg forstår er en babybody i stor størrelse.

Viral kommunikasjon? Sosiale medier? Nettrevolusjon? Nonsens. Det er det det er. Nonsens. Bortsett fra at jeg fikk 99 hilsener fra folk som gratulerte meg med dagen den 9. mai. Men det klarte de å gjøre også før Facebook ble oppfunnet.

Ingebrigt Steen Jensen (55) er far, tekstforfatter og reklamemann

«Hvorfor leser de ikke en bok i stedet?»

Spaltens skribenter:
■ Ingebrigt Steen Jensen
■ Andreas Skartveit
■ Levi Henriksen
■ Håkon Harket
■ Bjørn Gabrielsen